

DŽ. P. DELEJNI

BILA JE TU PRE MENE

Preveo Vladan Stojanović



Beograd, 2017.

Gospođi Darkvud, nekad toliko zagrejanoj za romantičnu ljubav i za sve što je neko imao da kaže o njoj, ta tema se zgdila. Zašto se ljubavnici uvek ponavljaju? Da li se ikad umore slušajući sebe?

Iv Otenberg, *Udovička opera*

Serijske ubice, kao i svi zavisnici, rade na osnovu scenarija. Ponavljaju se do nivoa opsednutosti.

Robert D. Kepel i Vilijam Dž. Berns, *Serijske ubice*

Moglo bi se reći da se pacijent *ne seća* ničega što je zaboravio ili potisnuo, ali da *dela* u skladu s tim. Reprodukujе to ne kao sećanje, već kao čin, ne znajući da se ponavlja.

Sigmund Frojd, *Sećanje, ponavljanje i prevazilaženje*

Moja očaranost slikama koje se ponavljaju i ponavljaju – ili u slučaju filma „emituju“ – odraz su mog verovanja da provodimo veliki deo vremena gledajući bez posmatranja.

Endi Vorhol

1. Molim vas, sastavite spisak svega što smatrate neophodnim u životu.

VREME PREĐAŠNJE: EMA

Ovo je ljupki stančić, reče agent. Upinjao se da zvuči iskreno. Prijatan je. A tu je i samo vama dostupni komad krova. Mogao bi se preurediti u terasu za sunčanje, uz pristanak stanodavca, naravno.

Lep je, složio se Sajmon, izbegavajući moj pogled. Znala sam da stan ne valja čim sam ušla u njega i videla komad krova dug dva metra ispod prozora. I Saj je to znao, ali nije hteo da to kaže agentu, makar ne prebrzo, da ne bi ispao nepristojan. Agent je bio njegov tip: oštar, drzak, alav. Ne bi me iznenadilo da čita časopis za koji Sajmon radi. Počeli su da pričaju o sportu i pre no što smo se uspeli uz stepenice.

Evo spavaće sobe pristojne veličine, govorio je agent. S prostranom...

Ne вреди, prekinula sam ga, rešena da stavim tačku na ovu šaradu. Ne odgovara nam.

Agent je podigao obrve. Ne možete biti preterano probirljivi na današnjem tržištu nekretnina, rekao je. Ovaj stančić će planuti do večeras. Danas sam zakazao pet obilazaka. Još nije na našem sajtu.

Nije dovoljno bezbedan, odvrtila sam. Hoćemo li da idemo?

Ulazna vrata su snabdevena veoma kvalitetnom bravom, baš kao i svi prozori, naglasio je agent. Možete ugraditi alarm protiv provalnika, ako ste jako zabrinuti za vlastitu sigurnost. Ne verujem da bi stanodavac imao išta protiv.

Pričao je preko mene. Obraćao se Sajmonu. Njegovo *ako ste jako ste zabrinuti* u stvari je značilo: *Vaša devojka voli da drami, zar ne?*

Sačekacu vas napolju, rekla sam i krenula prema izlazu.

Agent je shvatio da je pogrešio i dodao je: Ako je kraj problem, mogli bismo da pogledamo nešto zapadnije.

Već smo to učinili, reče Sajmon. Tamošnji stanovi prevazilaze naš budžet, ako ne računamo one veličine taksene marke.

Pokušavao je da ne zvuči obeshrabreno. To me je još više naljutilo.

Šta je s jednosobnim stanom u Kvins Parku? Pitao je agent. Možda nije lep na oko, ali...

Obišli smo ga, reče Sajmon. Na kraju smo procenili da je preblizu onom imanju. Iz njegovog tona se moglo razabrati da *procenili smo* znači „ona je procenila“.

Onaj na trećem spratu u Kilburnu tek što se...

Znam na koji mislite. Oluk je bio preblizu prozorima.

Agent je delovao zbunjeno.

Neko bi se mogao uspeti uz oluk, objasnio je Sajmon.

Dobro. Sezona izdavanja tek što je počela. Možda bi bilo dobro da malo pričekate.

Bilo mi je jasno da je agent zaključio da traći vreme na nas. I on je krenuo ka vratima. Stala sam na odmorištu, tako da je imao dovoljno mesta da prođe.

Naš stan je izdat, čula sam Sajmona. Ponestaje nam vremena i mogućnosti. Spustio je glas. Znaš, ortak, opljačkani smo. To se desilo pre pet nedelja. Dvojica su provalili u stan. Pretili su Emi nožem. Sad ti je jasno zašto je malo plašljiva.

Tako znači, reče agent. Sranje, ne znam šta bih radio da je neko to uradio mojoj curi. Vidi, izgledi su mali, ali... Ućutao se.

Da? Reče Sajmon.

Da li vam je neko u kancelariji pomenuo Ulicu Folgejt, broj jedan?

Ne bih rekao. Da li se ta nekretnina tek pojavila na tržištu?

Ne baš, ne.

Agent kao da nije bio siguran da li da nastavi s tom pričom.

Da li je raspoloživa? Nije odustajao Sajmon.

Tehnički jeste, reče agent. To je fantastična nekretnina. Fantastična. Mnogo je viši nivo od ovog. Ali stanodavac je... blago rečeno, *poseban*.

U kom je kraju? Reče Sajmon.

U Hempstedu, odvratio je agent. Pa, preciznije u Hendonu. To je zbilja miran kraj.

Bila je tu pre mene

Em? Obratio mi se Sajmon.

Vratila sam se u stan. Mogli bismo da pogledamo, rekla sam. Već smo na pola puta do tamo.

Agent je klimnuo. Svратиću do kancelarije, po podatke. Odavno ga nisam nudio. To nije mesto koje se svakom pokazuje. Mislim da bi moglo odgovarati vašim potrebama.

VREME SADAŠNJE: DŽEJN

„Ova je poslednja.“ Agentkinja Kamila kuckala je prstima po volanu svog smarta. „Krajnje je vreme da se odlučite.“

Uzdahnula sam. Samo je stan koji smo upravo obišli, u zapuštenom zgradi na Vest End Lejnu, odgovarao mojim primanjima. Ubeđivala sam sebe da je dobar, uprkos oljuštenim tapetama, blagom vonju kuvanluka iz susednog stana, neukusnoj spavaćoj sobi i odomaćenoj plesni u kupatilu bez ventilacije. U jednom trenutku sam čula zvonjavu. Bilo je to staromodno ručno zvono. Dečji glasovi su ispunili zgradu. Prišla sam prozoru i ugledala školu. Videla sam prostoriju koju su koristili najmlađi polaznici, s prozorima punim papirnatih zečeva i gusaka. Utroba mi se zgrčila od tuge.

„Mislim da ću preskočiti ovaj“, uspela sam da prozborim.

„Stvarno?“ Kamila je zvučala iznenađeno. „Zbog škole? Pređašnji stanari su rekli da su voleli da slušaju razdraganu dečicu.“

„Izgleda da je nisu voleli dovoljno da bi ostali ovde.“ Okrenula sam se ka izlazu. „Hoćemo li da krenemo?“

Kamila je na povratku u kancelariju dugo, značajno ćutala. Konačno je progovorila: „Možda bismo mogli da razmislimo o povećanju budžeta ako vam se ništa od onog što smo danas videli ne dopada.“

„Moj budžet, na svu žalost, ne može biti povećan“, suvo sam odvrtila, gledajući kroz prozor.

„U tom slučaju biste morali biti malo manje izbirljivi“, oporo je odvrtila.

Bila je tu pre mene

„Što se poslednjeg stana tiče... Imam... ličnih razloga zbog kojih ne mogu da živim pored škole. Ne u ovom trenutku.“

Njen pogled se zaustavio na mom stomaku, malčice omlitavelom od trudnoće. Oči su joj se raširile kad je povezala činjenice. „Oh“, rekla je. Znači, nije bila tako neosetljiva kao što je izgledala. Bila sam joj zahvalna na tome. Nije tražila da bilo šta objašnjavam.

Umesto toga se odlučila.

„Znate, postoji još jedno mesto. Nije nam dozvoljeno da ga pokazujemo bez izričitog odobrenja stanodavca, ali ponekad napravimo izuzetak. Ono plaši neke ljude, ali ja mislim da je zadivljujuće.“

„Zadivljujuća nekretnina dostupna mom budžetu? Nadam se da ne govorimo o kući na vodi?“

„Bože me sačuvaj. Upravo suprotno. U pitanju je savremena zgrada u Hendonu. Zasebna kuća – sa samo jednom spavaćom sobom, ali s obiljem prostora. Vlasnik je arhitekta koji ju je izgradio. Veoma poznato ime. Da li ste kupovali odeću u 'Vondereru'?“

„U 'Vondereru'...“ U prethodnom životu, u kom sam imala novca i valjan, dobro plaćen posao, ponekad sam pazarila u 'Vondereru' u Ulici Bond. Pamtela sam užasavajuće minimalistički ambijent s nekoliko bezobrazno skupih haljina, izloženih na kamenčinama kao device za žrtvovanje. Prodavačice su nosile crna kimona. „Pokatkad. Zašto pitate?“

„'Mankford partnership' dizajnira sve njihove radnje. Mislim da je stil tehno-minimalistički. Puno praznih prostora, sa skrivenim spravicama.“ Odmerila me je. „Upozoravam vas da neki ljudi nalaze da je njegov stil po malo... *asketski*.“

„Izboriću se s tim.“

„I...“

„To ne bi bio uobičajeni odnos stanodavac–stanar“, oklevajući je proBORILA.

„Šta to znači?“

„Mislim“, rekla je i uključila je migavac pre no što se prestrojila u levu traku, „da bi bilo najbolje da prvo pogledamo nekretninu i vidimo da li ćete se zaljubiti u nju. Zatim ću vam predočiti nedostatke.“

VREME PREĐAŠNJE: **EMA**

U redu, kuća je izuzetna. Zadivljujuća je, oduzima dah, neverovatna je. Neopisiva.

Ulica nije nagoveštavala tako nešto. Dva reda bezličnih kuća, viktorijanskih zdanja od crvene cigle s engleskim prozorima, uobičajenim u severnom Londonu, marširala su uzbrdo ka Kriklvudu, poput niza figurica izrezanih iz novina. Razlikovale su se isključivo po ulaznim vratima i šarenim prozorčićima iznad njih.

Na kraju ulice, na uglu, bila je ograda. Iza nje sam videla nisko, malo zdanje, kompaktnu kocku od bledeg kamena. Nekoliko horizontalnih, nazgled nasumično raspoređenih staklenih proreza bili su jedini znaci da se radi o kući, a ne o džinovskom pritiskaču za hartiju.

Auh, sumnjičavo će Sajmon. Da li smo na pravoj adresi?

Naravno da jesmo, veselo će agent. Ovo je Ulica Folgejt broj jedan.

Poveo nas je oko kuće, do savršeno ravnih vrata ugrađenih u zid. Nisam uočila zvono, kvaku ili poštansko sandučće. Nije bilo pločice s imenom, niti bilo kakvog traga ljudskog prisustva. Agent je gurnuo vrata, koja su se otvorila.

Ko ovde živi? Pitala sam.

Niko, rekao je i stao u stranu, da bi nam oslobodio put.

Pa zašto nije zaključana? Nervozno sam dodala, oklevajući na pragu.

Agent se osmehnuo i nastavio. Bila je. Imam digitalni ključ na telefonu. Jedna aplikacija kontroliše sve funkcije. Promenio sam režim za „nezauzeto“

Bila je tu pre mene

na „zauzeto“. Posle toga sve ide automatski. Senzori u kući su pročitali šifru. Dozvolili su mi da uđem. Telefon mi ne bi bio potreban da imam digitalnu narukvicu.

Sigurno se *šalite*, reče Sajmon. Zabezegnuto je posmatrao ulazna vrata. Ideja o kući koja se kontroliše telefonom za Sajmona, ljubitelja elektronike, bila je ravna dobijanju najdražeg rođendanskog poklona.

Stupila sam u sićušno predsoblje, veličine većeg ormana. Procenila sam da će postati pretesno kad agent zakorači preko praga. Stoga sam nastavila dalje, ne čekajući dozvolu.

Ovog puta je na mene došao red da kažem „auh“. Prizor je bio istinski spektakularan. Kuću je ispunjavala svetlost s golemih prozora s pogledom na sićušni vrt i visoki kameni zid. Nije bila velika, ali delovala je prostrano. Zidovi i podovi su bili od istog, bledog kamena. Činilo se da zidovi lebde u vazduhu, zbog dubokih žlebova pri dnu. Bila je *prazna*. Nije bila nenameštена – videla sam kameni sto u sobi, straobalno dizajnirane stolice i dugi niski kauč prevučen debelim platnom krem boje. U sobi nije bilo ničeg drugog, ničeg na čemu bi se pogled zaustavio. Nije bilo vrata, ormana, slika, prozorskih okvira, utičnica, niti izvora svetlosti. Zbunjeno sam se osvrkala oko sebe. Nije bilo ni prekidača za svetlo. U kući nije bilo nikakvog nereda. A opet, nije delovala napušteno, niti kao prostor u kom se ne obitava.

Auh, ponovila sam neobičnim, prigušenim glasom. Shvatila sam da ne čujem nikakve zvukove ulice. Nestalo je večito prisutne londonske pozadinske buke – zbira šumova saobraćaja, gradilišta i automobilskih alarma.

Većina ljudi to kaže, složio se agent. Oprostite što vas deranžiram, ali stanodavac zahteva da skinete obuću. Da li biste...

Sagnuo se i otpertlao luksuzne cipele. Sledili smo njegov primer. Tapkao je okolo u čarapama, kao da je zloslutna, gola praznina kuće usisala sve zvuke iz njega. Bio je ništa manje zaprepašćen od nas, dok smo se osvrkali unaokolo.

VREME SADAŠNJE: DŽEJN

„Divna je“, rekla sam. Kuća je iznutra bila glatka i savršena, poput umetničke galerije. „Jednostavno je *predivna*.“

„Zar nije?“, složila se Kamila. Krivila je vrat da bi pogledom ispratila gole zidove od skupocenog kremkastog kamena, koji su sezali ka visokoj tavanici. Na sprat su vodile najminimalističkije stepenice koje sam ikad videla. Kao da su bile isklesane u litici. Stepenice od neispoliranog kamena štrčale su iz zida. Bile su bez ograde ili vidljivog oslonca. „Kuća mi oduzme dah kad god je vidim. Poslednji put sam je obišla s nekoliko studenata arhitekture – to je, uzgred budi rečeno, jedan od uslova: jednom u šest meseci obavezni ste da je otvorite za posetioce. Veoma su obzirni. Ne liče na posetioce plemićkih rezidencija, turiste koji bacaju žvake po tepisima.“

„Ko ovde živi?“

„Niko. Kuća je prazna, gotovo godinu dana.“

Pogledala sam ka sledećoj *sobi*, ako je to bio pravi izraz za slobodni prostor bez dovratka, da i ne govorimo o vratima. Na dugom kamenom stolu bila je činja s lalama. Krvavocrvene latice izgledale su šokantno na bledom kamenu. „Odakle stiže ovo cveće?“ Prišla sam stolu. Dodirnula sam ga. Na laticama nije bilo prašine. „I ko je zaslužan za ovu čistoću?“

„Svake nedelje dolazi čistačica iz iste firme. To je još jedan uslov – morate je zadržati. Ona se brine i o vrtu.“

Prišla sam prozoru, koji se spuštao do poda. *Vrt* je takođe bio varljiv termin. Više je ličio na unutrašnje dvorište. Zatvoreni prostor od nekih sedam

sa pet metara bio je popločan istim kamenom kao i pod na kom sam stajala. Mali pravougaonik jezivo precizno ošišane trave dodirivao je suprotni zid. Nije bilo cveća. U stvari, izuzev krpice trave, nije bilo ničeg živog, nikakve boje. U vrtu je bilo još samo nekoliko omanjih krugova od sivog šljunka.

Okrenula sam se ka unutrašnjosti kuće. Palo mi je na pamet da čitavoj kući nedostaje nešto boje, mekoće. Biće odista lepa kad rasporedim nešto tepiha i osvežavajućih sitnica. Izgledaće poput kuća iz specijalizovanih časopisa za uređenje enterijera. Prvi put posle dugo vremena osetila sam blago, treperavo uzbuđenje. Da li mi se sreća menja nabolje?

„Pa, pretpostavljam da je to razuman zahtev“, rekla sam. „Da li je to sve?“

Kamila se oklevajući osmehnula. „Kad sam rekla da je to jedan od uslova, mislila sam da je jedan od jasnijih. Zna li šta je restriktivna odredba?“

Odmahnula sam glavom.

„To je pravno stanje, koje je neraskidivo i trajno vezano za nekretninu, nešto što ne može biti uklonjeno, čak ni posle prodaje kuće. Obično se odnosi na pravo raspolaganja – da li kuća može biti korišćena kao poslovni prostor, takve stvari. Uslovi su, kad je ova kuća u pitanju, sastavni deo ugovora o najmu. O njima se ne može pregovarati, niti se mogu menjati, pošto imaju snagu restriktivnih odredaba. U pitanju je neobično čvrst ugovor.“

„O čemu u stvari govorimo?“

„U osnovi se radi o spisku obaveza i zabrana. Ove druge su daleko brojnije. Ne smeju se unositi nikakve promene bez prethodne saglasnosti. Nema ponjava ni tepiha. Nema slika. Nema biljaka u saksijama. Nema ukrasa. Nema knjiga...“

„Nema *knjiga!* To je smešno!“

„Ništa ne sme da se sadi u vrtu; nema zavesa...“

„Kako da sprečim dotok svetlosti bez zavesa?“

„Prozori su osetljivi na svetlost. Zamrače se naporedo s nebom.“

„Znači, nema zavesa. Ima li još uslova?“

„Oh, da“, reče Kamila, prenebrejavajući moj sarkastični ton. „Ima dve stotine stavki. Poslednja pravi najviše problema.“

VREME PREĐAŠNJE: EMA

... Bez rasvete, izuzev one koja je već u kući, rekao je agent. Bez kanapa za veš. Bez kanti za otpatke. Bez pušenja. Bez podmetača. Bez jastuka, džidža-bidža i „uradi sam“ nameštaja...

To je *bolesno*, rekao je Saj. Šta mu daje pravo na takvo uslovljavanje?

Nedeljama je sklapao „Ikein“ nameštaj u stanu u kom smo živeli. Odonda ga je posmatrao s ponosom kao da ga je svojeručno napravio od drveta.

Rekao sam vam da su uslovi zeznuti, rekao je agent uz sleganje ramenima.

Podigla sam pogled ka tavanici. Kad smo već kod svetala, rekla sam, kako se uključuju?

Ne uključuju se. Kuća raspolaže ultrasoničnim sensorima za pokret. Upareni su s detektorima koji prilagođavaju nivo osvetljenja s tamom oko kuće. Ista tehnologija noću pali farove na automobilima. Birate odgovarajuće osvetljenje. Produktivno, mirno, razigrano i tako dalje. Dodaje ultravioletne zrake zimi, da bi se predupredila depresija. Znae, to podseća na ona svetla koja se prilagođavaju godišnjim dobima.

Videla sam da je Sajmon toliko impresioniran da je prestao da osporava pravo arhitekta da zabrani „uradi sam“ nameštaj.

Grejanje je očigledno podno, nastavio je agent. Bio je u zaletu. Kuća crpi energiju iz duboke jame ispod kuće. Svi prozori su trostruki – zgrada je toliko energetska efikasna da redovno isporučuje struju nacionalnoj mreži. Nikada nećete platiti veći račun.

Bila je tu pre mene

Ovo je bila najslađa muzika za Sajmonove uši. A bezbednost? Oštro sam zapitala.

Sve je u istom sistemu, rekao je agent. Alarm protiv obijača se ne vidi, ali ugrađen je u spoljni zid. Sve sobe imaju senzore – iste kao one koji uključuju svetlost. Sistem je veoma sofisticiran. Kadar je da vas prepozna i zapamti vaše navike. Što se posetilaca tiče, pitaće vas da li imaju dozvolu da uđu.

Em? Obratio mi se Sajmon. Moraš da vidiš kuhinju.

Stajao je pored kamenog stola. Isprva nisam videla na osnovu čega je zaključio da je to kuhinja. Duž zida se pružala kamena izbočina. Na jednom kraju je bilo nešto što je mogla biti česma: tanka čelična cev virila je iz kamena. Malo ulegnuće nagoveštavalo je sudoperu. Na drugom kraju je bio niz od četiri manje rupe. Agent je mahnuo rukom preko jedne od njih. Iz nje je izbio vreo, šištavi plamen.

Ta-da! Nastavio je. Šporet. Arhitekta više voli reč *blagovaonica* od reči *kuhinja*. Nacerio se, kao da želi da pokaže da to smatra glupim.

Pažljivije sam se zagledala i uočila sićušna udubljenja između zidnih ploča. Gurnula sam jednu. Kamen se otvorio – ne uz škljocaj, već uz lagani, pneumatički uzdah. Iza njega je bio ormančić.

Pokazaću vam gornji nivo, reče agent.

Stepenište se sastojalo od niza golih kamenih ploča, ugrađenih u zid. Očigledno je da nije bezbedno za decu, upozorio nas je agent dok nas je vodio gore. Pazite gde stajete.

Pustite me da pogodim, reče Sajmon. Ograde i oslonci su takođe zaštićeni?

Kao i kućni ljubimci, reče agent.

Spavaća soba je bila oskudno nameštena, kao i ostatak kuće. Krevet je bio pljosnata kamenčina s madracem, sličnim futonu. Kupatilo nije bilo odvojeno, već delimično odeljeno zidom. Dok je prazni prostor u prizemlju bio dramatičan i klinički, onaj na spratu je bio spokojan, gotovo prijatan.

Imam utisak da sam u luksuznoj robijaškoj ćeliji, prokomentarisao je Sajmon.

Upozorio sam vas da mesto ne odgovara svačijem ukusu, složio se agent. Ali za pravu osobu...

Sajmon je pritisknuo zid pored kreveta. Još jedna ploča se otvorila. Iza nje je bio orman. U njemu je bilo mesta za desetak odela.

Jedno od pravila jeste da na podu ne sme biti ničega, ni u kom trenutku, uslužno će agent. Sve mora da bude sklonjeno.

Sajmon se namrštio. Kako će stanodavac znati da li se pridržavamo pravila? Redovne provere su predviđene ugovorom. Čistačica je obavezna da obavesti agenciju u slučaju da primeti kršenje bilo kog pravila.

Nema šansi, reče Sajmon. To bi ličilo na povratak u školske klupe. Neću da dozvolim da me neko opominje i podseća da moram da podižem prljave košulje s poda.

Shvatila sam da nisam imala nijedno neprijatno prisećanje niti napad panike otkako sam ušla u ovu kuću. Toliko je odsečena od spoljašnjeg sveta i *začaurena* da sam se u njoj osećala potpuno bezbedno. Setila sam se reči iz najdražeg filma: *Ovo mesto je spokojno i ponosno. Ništa loše ti se u njemu ne može dogoditi.*

Hoću da kažem da je nesumnjivo zadivljujuća, nastavio je Sajmon. Verovatno bismo bili zainteresovani da nema toliko pravila. Mi smo aljkavi ljudi. Emina strana spavaće sobe liči na scenu nakon eksplozije bombe u *Franuskoj vezi*.

Pa, u tom slučaju... reče agent klimajući glavom.

Sviđa mi se, otelo mi se.

Stvarno? Sajmon je zvučao iznenađeno.

Drugačija je, ali... na neki način ima smisla, zar ne? Jasno mi je zbog čega bi čovek sposoban da izgradi ovako neverovatno zdanje tražio da se u njemu živi na pravi način, u skladu s njegovim zamislima. Kakav bi u protivnom bio smisao čitavog projekta? I fantastična je. Nikad nisam videla ovako nešto, čak ni u specijalizovanim časopisima. *Možemo* biti uredni, zar ne, ako je to cena življenja na ovakvom mestu?

Pa – sjajno, oklevajući će Sajmon.

I tebi se dopada? Pitala sam.

Ako se tebi dopada, odvratio je.

Čekaj, rekla sam. Da li ti se dopada? To će biti velika promena. Ne bih volela da radimo nešto što ne želiš.

Agent nas je posmatrao. Zanimao ga je ishod ove mini-rasprave. Ovakve situacije uvek su se okončavale na isti način. Dobila bih ideju. Sajmon bi je prihvatio posle kraćeg razmišljanja.

Imaš pravo, Em, polako je rekao. Mnogo je bolje od svega što bi nam moglo biti ponuđeno. I ako želimo novi početak – pa, ovo će biti mnogo veća promena od selidbe u drugi stan s jednom spavaćom sobom, zar ne?

Obratio se agentu: Šta je sledeći korak?

Uh, reče agent. To je zeznut deo.

VREME SADAŠNJE: DŽEJN

„Šta je poslednji uslov?“

„Iznenadujuće veliki broj ljudi se odlučuje da uzme stan, uprkos svim ograničenjima. Poslednja prepreka je sam arhitekta. On ima pravo veta. Mora da odobri stanare.“

„Da li to radi lično?“

Kamila je klimnula. „Pitanje je da li ćete dotle stići. Dobićete opsežni upitnik. I moraćete da potpišete dokument koji potvrđuje da ste pročitali pravila i da ste upoznati s njima. Ako to uspešno savladate, bićete pozvani na razgovor s njim, ma gde da se zatekne. Poslednjih godina bio je u Japanu. Gradio je oblakoder u Tokiju. Vratio se u London. Intervjui su retki. Najčešće nas imejlom obaveštava da su molbe odbijene. Bez objašnjenja.“

„Kakvi ljudi bivaju prihvaćeni?“

Slegnula je ramenima. „Niko iz kancelarije nije uočio nikakav obrazac. Zapazili smo da studenti arhitekture nikad ne prolaze i da iskustvo življenja na sličnom mestu nije neophodno, štaviše, mislim da se smatra nedostatkom. Mimo toga je vaše mišljenje jednako merodavno kao moje.“

Osvrnula sam se oko sebe. Da sam izgradila ovakvu kuću, kakvu bih osobu odabrala da živi u njoj? Kako bih procenjivala upitnike potencijalnih stanara?

„Poštenje“, tiho sam prozborila.

„Kako to mislite?“ Kamila me je zbunjeno pogledala.

„Ova kuća nije samo lepa. Rekla bih da prvenstveno svedoči o velikoj posvećenosti. Beskompromisna je i na nekoliko nivoa brutalna. Poručuje

nam da imamo posla s osobom koja je uložila sve, svaki atom strasti, u stvaranje nečeg što stopostotno odgovara njegovoj viziji. Ova kuća ima – znam da je to pretenciozna reč, ali ova kuća ima *integritet*. Mislim da traga za ljudima koji su spremni da budu jednako poštteni kad je u pitanju način na koji će živeti u njoj.“

Kamila je ponovo slegla ramenima. „Možda imate pravo.“ Njen ton je sugerisao da sumnja u to. „Pa, hoćete li da se okušate?“

Po prirodi sam obazriva osoba. Retko donosim odluke bez temeljnog premišljanja: proučavanja varijanata, premeravanja posledica, upoređivanja razloga za i protiv. Stoga sam se prilično iznenadila kad sam čula kako govorim: „Da, svakako.“

„Dobro je.“ Kamila nije zvučala nimalo iznenađeno. „Ko ne bi želeo da živi u ovakvoj kući? Svratićemo u kancelariju po materijal za prijavu.“